

1

Twee meeuwen kwamen aanzeilen over de Bunnefjord. Ze zweefden langs het dak van het operahuis in de wijk Bjørvika en scheerden over de huizen, waarna ze een duikvlucht maakten en op het trottoir naast een gescheurde plastic tas landden. Hun grove snavels pikten de zak snel in stukken en scheurden hem uiteen, elk van een kant; er kon weleens iets eetbaars in zitten.

Glenn Haug liep haastig door de Smedgata. De ochtenddrukte was begonnen. De stad was een en al lawaai. Daar hield hij van: het lawaai, de grauwheid, de lucht die zwaar was van uitlaatgassen. De huizen leunden tegen elkaar, schouder aan schouder. Hij voelde zich de koning van Oslo. De kleinste hoofdstad van Scandinavië was hem precies groot genoeg. Een roofoverval betekende hier niets. Voordat de stad gebouwd werd, waren er alleen bos, bomen en planten geweest. Precies waar hij nu liep. Hij wist dat hij eruitzag als een zeeman, met zijn O-benen en zijn blauwe muts diep over zijn voorhoofd getrokken. Zijn benen waren te dun en zijn broek hing laag op zijn heupen. Ooit had hij zeeman willen worden, maar hij was op straat geëindigd, in de stad.

Het was de laatste ochtend van augustus. Hij streek met zijn hand over zijn wang. De gezwollen ontsteking was afgenomen. De spinnentattoo maakte hem gemakkelijk herkenbaar. Daar had hij aan moeten denken voordat hij hem liet zetten. Maar dat had hij niet gedaan.

Hij was in zijn nopjes met de rooftocht door het verpleeghuis in de wijk Lille Tøyen, al droomde hij eigenlijk van leegte, van in zomaar een straat tegen een muur leunen en van de zon genieten. Gewoon daar staan en een punt bereiken waar alle stress van hem af zou glijden. Maar dat gebeurde nooit.

Het verpleeghuis binnenkomen was een koud kunstje geweest; hij was een kei in insluipen. Hij had gewacht achter een vuilcontainer. In de ochtendschemering maakte het keukenpersoneel de achterdeur open en vlak voordat die weer in het slot viel, stak hij zijn voet ertussen. Hij was er al

eens eerder binnen geweest. Hij wachtte een paar minuten in het trappenhuis en liet zijn vingers over de ruwe betonmuur glijden, alsof de kleine uitsteeksels brailleschrift vormden. De ruit in de deur zat vol grijze stippen van oude, opgedroogde regendruppels. Hij wachtte totdat de geur van koffie hem door het ventilatiesysteem tegemoetkwam.

Het verpleeghuis zat vol demente oude dametjes — bleke, grijze, kromgetrokken mensjes. Hij moest ervan grijnzen; als het ontbijt op tafel kwam, waren het net kraaien die om een overreden beest zwermden. De slaapkamers waren verlaten geweest. Alles lag voor het grijpen. Hij had zich voortbewogen op de automatische piloot. In een van de kamers vond hij een gouden horloge – en papiergeld. Stel je voor: bankbiljetten op je nachtkastje! Dat was toch vragen om diefstal? Maar in een andere kamer bleek nog een graatmager oud wijf tussen de lakens te liggen. Hij keek haar strak aan en greep haar pols vast. Het leek wel alsof ze blij was hem te zien. Ze gaf hem haar armband en hij bedankte haar.

Glenn Haug stak de straat over. De ochtendzon schitterde in zijn ogen en vulde ze met licht. Hij had iets te scherpe contouren om niet op te vallen, maar het werd nu gauw herfst en dan zou het donker alles verhullen. Het licht van de grote neonletters zou de straten overnemen en het vieze asfalt zou bedekt raken met sneeuw. Hij sloeg de Åkebergveien in en liep verder in de richting van de wijk Grønland, stopte een sigaret tussen zijn lippen en stak hem aan. Zijn wangen waren ingevallen en zijn kin stak naar voren als bij een oude man. Hij inhaleerde diep en zocht naar verborgen boodschappen in de graffiti op de betonnen muren. De gestolen spullen zaten in zijn jaszakken. Hij kon veel kwijt in die zakken, ook zijn mes.

Een klein meisje keek hem aan. Ze had grote, groene ogen. Niet iedereen was hem goedgezind, zo was het nu eenmaal – je moest op je hoede blijven. Hij kwam in de buurt van het stationsplein en het gevoel dat hij de koning van Oslo was verdween. Hij keek naar de tramrails en stak de straat over, vlak voor een bus langs die een wolk van uitlaatgassen achterliet. Hij zoog de laatste nicotine uit zijn peuk, gooide hem op de grond en sloeg met zijn hand op zijn borstzak. Daar zat zijn mobiel in – een van de vele. Voor het centraal station zag het zwart van de mensen die op weg waren naar hun werk in het centrum. Vandaag had hij behoefte aan melk, en natuurlijk aan zijn ‘dagelijkse kost’. Na zijn laatste gevangenisstraf hadden ze hem gedwongen een zogenaamd reclasseringsprogramma te volgen. Ze hadden vastgesteld dat hij een groter gevaar was voor zichzelf dan voor zijn

omgeving. Als het hem zwart voor de ogen werd gebeurde er iets – zijn catastrofale, chronische woede veranderde in een vredig gevoel van rust. Het voelde alsof er gif door zijn lijf trok. Daarna was hij klaar om zich te verdedigen.

In de stationshal was het een gedrang van jewelste: overal liepen gehaaste mensen. Hij werd meegezogen in de maalstroom. De geluiden gingen dwars door hem heen. Dat kwam door die verrekte muren. Er botste een vrouw tegen hem op – een afzichtelijk, mismaakt wijf met rode lippenstift. Bij een groep allochtone jongens kon hij niets krijgen. ‘Rot op, joh, freak!’ siste een van hen. Bij een ander kon hij wel terecht, achter een pilaar. Bewakingscamera’s konden niet om cirkels heen filmen. En die pilaren waren cirkels. Hij stak een hand vol cash en goud uit, alsof hij een paard kwam voeren, en kreeg er meteen ‘spul’ voor terug, amfetamine. Hij had ook pillen nodig om te kunnen slapen. Alles draaide om focus.

De Somalische toiletjuffrouw was met haar aandacht ergens anders. Glenn Haug liep achter iemand aan die tien kronen in het poortje voor de toiletten stopte. Eenmaal binnen ging hij een toilethokje in.

Het stonk er naar pis, zoals gewoonlijk. De hokjes waren blauw verlicht, maar daar had hij geen last van; hij had licht op zijn mobiel. Algauw voelde hij een heerlijke warmte in zijn buik. Hij liep weer naar buiten. Alles viel van hem af. Hij was weer een koning. Maar toen zag hij ze plotseling staan, buiten de hoofdingang, naast het grote bronzen tijgerbeeld. Het waren de twee motorrijders, in leren pakken met helmen. Hij schrok en draaide zich om. Zijn zenuwstelsel schakelde over naar een hoger niveau. Hij haastte zich weer naar binnen, nam de roltrap omhoog, rende door de hal richting spoor negentien en duwde een meisje dat met een gele schoudertas op de loopband stond opzij. Ze schreeuwde hem scheldwoorden na. De loopband schokte onder zijn voeten – hij viel van de ene dimensie in de andere. Hij kon de dingen niet herstellen door in de aarde te wroeten, hij was immers geen archeoloog. De waarheid bestond niet, er bestonden alleen verzinsels en verschillende versies van de waarheid.

Er stond een trein klaar om te vertrekken, glanzend en bruin; een briesje met wielen van metaal. Hij wist in de achterste wagon te springen, vlak voordat de deuren sloten. Het geluid van metaal op metaal galmde in zijn oren. Hij liep door de coupé naar achteren en legde zijn handen op alle hoofdsteunen, terwijl hij zijn hoofd boog en door de ramen naar buiten keek. Hij ademde zwaar en dacht aan het verleden; hij kon de gebeurtenis-

sen onmogelijk nog verder achter zich laten. Als de lijnen elkaar kruisten, zou alles voorgoed voorbij zijn. De mannen in het leer waren niet op het perron. De Barcodegebouwen – een rij torens van glas en staal vlak naast het centraal station – golfden voorbij tegen het blauw van de hemel. Bij het eerstvolgende station moest hij eruit. Een week geleden hadden de motorrijders hem staan opwachten voor de opvang. Hij zag ze vanuit zijn kamer op de eerste verdieping. Het was laat en het regende. Hij liep naar beneden, glipte naar buiten door een raam aan de achterkant en ging naar zijn moeder. De regen had haar tuin veranderd in een bronskleurige wereld. Hij ging in de leunstoel zitten in het schuurtje met de halve wand en trok de vieze slaapzak zo hoog mogelijk op. Alles was nat. Het gras was bedekt met bruin slijm. Toen trokken de nachtwolken weg en werd het behalve vochtig ook nog koud. Hij vond het gat in de wand prettig; als hij daar doorheen keek, kon hij zijn moeder aan zien komen als ze hem iets te eten kwam brengen. De maan kwam op. In de regenplassen zag hij de maansikkel in veelvoud. Het origineel wierp een wit schijnsel op de vogelverschrikker. Daarachter groeiden de distels als gekken. Die vogelverschrikker was zijn altaar.

2

Hoofdinspecteur Marian Dahle gooide haar jas over een stoel, maakte de riem van haar zwartgekleurde boxer los en stond een ogenblik stil voor de oude wandspiegel in de spaarzaam verlichte hal. De schrootjeswanden absorbeerden al het licht. Ze bond haar zwarte haar in een paardenstaart. Haar gezicht stond zo uitdrukkelingsloos en afstandelijk dat ze haar eigen blik het liefst vermeed. Een week geleden was ze zevenendertig geworden – dat wil zeggen: ze had geen echte geboortedatum, want ze was vanuit Korea op driejarige leeftijd als adoptiekind naar Noorwegen gekomen.

Ze woonde nu samen met de hond in het drakenhuis aan de Sophus Liegate in de wijk Frogner. Er bleven regelmatig voorbijgangers staan om de houten villa te bekijken die midden tussen de klassieke appartementencomplexen lag. Het huis was groots opgezet, met een asymmetrische gevel en houten drakenkoppen aan de uiteinden van elke nokbalk. Het werd gedomineerd door twee zijvleugels, de ene met een toren, de andere met een groot balkon. Het gedeelte met de toren was van haar.

Het huis werd omgeven door een verwilde tuin van vijftienhonderd vierkante meter, met een paar halfdode fruitbomen en wat oude bessenstruiken aan de straatkant en grote eiken langs de zijkant van het huis, bij de buitendeur, waar ook een roestige droogmolen stond. Het gazon werd in terrassen verdeeld door lage stenen muurtjes. Onder de grootste boom stond een stenen tafel, bedekt met gele en rode bladeren.

Birka lag op de grond en likte zich. De dertienjarige hond kwam de tuin niet meer uit; ze had genoeg aan haar rondjes onder de doorgesloten seringen met de uitgebloeide bloemen. Boxers waren aanhankelijke honden. Birka naderde haar eind; haar hele kop was grijs, op sommige plekken bijna wit. Het was een ondragelijke gedachte dat ze Marian binnenkort alleen achter zou laten. Er bleef steeds minder hond over van Birka. En van Marian zelf bleef steeds minder mens over.

Het zilverlaagje achter de spiegel was bruin gevlekt van ouderdom, dus ze zag zichzelf maar vaag: een smalle mond, een kleine neus en brede juk-

beenderen. Ze droeg een joggingbroek en een donkergroene trui. Na het incident was ze mensenschuw geworden. De lachrimpeltjes in haar linkerooghoek zouden voor altijd bedekt zijn door het litteken van de brandwond. Het zag eruit als gevlochten deeg, uitgerold over haar wang en hals, tot onder haar kraag – over haar sleutelbeen, tot aan haar kleine borst en opzij langs haar linkerarm.

Cato Isaksen had haar vanochtend vroeg wakker gebeld en haar ‘een coldcaseklusje’ aangeboden, zoals hij het noemde. Marian had hem al een halfjaar niet gesproken. Hij wilde dat ze naar een oude verdwijningszaak zou kijken. De zaak-Thona: een schoolvoorbeeld, een van de allerbekendste zaken. Een klein meisje dat vijftien jaar geleden van een volkstuintencomplex was verdwenen. Even had ze hartkloppingen gekregen. Het was een blijk van vertrouwen dat hij haar vroeg, maar ze had toch nee gezegd. De landelijke recherche had een nieuw coldcaseteam in het leven geroepen en had de afdeling Gewelddelicten verzocht rechercheurs beschikbaar te stellen. Cato wilde natuurlijk geen actieve medewerkers afstaan, daarom had hij haar gebeld. Hij deed dit niet uit welwillendheid, maar dat had ze ook niet prettig gevonden. Ze wilde het liefst weer volledig aan het werk, maar ze wisten allebei dat dat niet mogelijk was.

Een jaar geleden had een krankzinnige moordnares die ze op het punt stond te ontmaskeren haar de crematieoven van een voormalig psychiatrisch ziekenhuis in gedwongen. Het was net een actiescène uit een slechte misdaadfilm. Cato had haar op het nippertje gered. Sindsdien zat ze in de ziektewet en bleven moord, zelfmoord, geschonden lijken en het eeuwige lezen van rapporten haar bespaard.

Ze had gehoopt rust te vinden in het drakenhuis. Haar woning had hoge kamers met balken onder het plafond. Het honderd jaar oude houtwerk verspreidde bij koud weer een doordringende geur. En vanavond was het koud. In de woning naast haar woonde een kunstenaar, een man van in de veertig met halflang, warrig haar en stevige biceps onder zijn T-shirt. Ze had hem vanuit haar raam gezien. Op de begane grond woonde een oud dametje. Hoewel Marian er al vier maanden woonde, had ze tot nu toe met geen van hen gepraat. Er was een paar keer op haar deur geklopt – ze dacht door de kunstenaar – maar ze had niet opengedaan.

3

Toen Andreas Lindeberg door de portiekdeur naar buiten liep, dacht hij aan het woord ‘fluweelzwart’. Zo zag de avondhemel er nu uit. En dat zachte fluweel vlijde zich langzaam over de gevels. Alles vervaagde, scheuren en vuil waren niet meer te zien. De deur sloeg met een klap achter hem dicht. Herfstavonden hadden een eigen soort echo. Morgen was het 1 september. Hij hield meer van de herfst dan van de zomer; die was te licht, te warm, te doorzichtig – zonder schaduwen, met ijle lucht en een kleurloze hemel. Hij las het nieuws op zijn iPhone, maar zag toen plotseling de motorrijder. Die was een eindje verderop in zijn leren pak met integraalhelm bezig zijn motor – een zwarte BMW R-nogiets – tussen twee auto’s te parkeren. Hij nam de man, die aan de zware kant was, eens goed in zich op; zulke strakke pakken stonden niet iedereen goed. Hij droeg een heuptas om zijn middel. Er werd hier in de wijk gevochten om de gratis parkeerplaatsen; uit de wijde omgeving kwamen mensen parkeren in de Gustav Bloms gate. Er klonk een klak toen de man zijn standaard uitklapte. Andreas voelde zich opeens niet op zijn gemak. Hij had die motorrijder eerder gezien, maar waar?

Hij keek hoe laat het was en deed zijn mobiel uit. Zes voor tien. De winkel om de hoek ging over een paar minuten dicht. In het schijnsel van de straatverlichting zag hij zijn eigen spiegelbeeld in het raam van het bankgebouw aan de overkant. Hij keek naar zijn slanke lijf in het dunne dons-jack. De strakke spijkerbroek accentueerde zijn heupen. Hij droeg nieuwe sportschoenen. Hij had besloten zijn blonde haar te laten groeien. Hij was knap en praktisch alles stond hem goed. Dat was niet altijd zo geweest. Vroeger was hij mager geweest en had hij nooit met vreemden gepraat. Het was moeilijk uit te leggen wat er allemaal was gebeurd – er waren hem alleen een aantal onsamenvangende beelden bijgebleven. Maar na afloop was hij een ander geworden. Hij droeg een geheim met zich mee. Maar nu had hij een tweede kans gekregen, en een nieuwe baan, in de sportzaak aan de Grensen. Hij was helemaal klaar met dat eeuwige gezeur van zijn moeder over huiswerk.

✱

De motorrijder had de standaard weer ingeklapt, was de doodlopende straat uitgereden en stond nu stil op het kapotte asfalt, waaronder hier en daar straatstenen zichtbaar waren. De jongen ging naar de winkel, zoals gewoonlijk rond dit tijdstip. De motorrijder kneep hard in het stuur. Gisteren was hij uit geweest met zijn vrienden. Adrenaline had een behoorlijk scherpe geur. In elk geval in combinatie met leer. Ze hielden Andreas Lindeberg en Glenn Haug nu al een paar weken in de gaten; ze waren onderdeel van het plan. Frank had gezegd dat er vanavond iets moest gebeuren. Ze konden niet blijven observeren. Frank ging steeds vaker woedend zijn hond uitlaten.

✱

Het licht in de winkel was wit en scherp, als van de lampen in een operatiekamer. Andreas pakte een winkelmandje, hoewel hij niet veel nodig had. De reclameposters waren fel, bijna psychedelisch groen. Andreas had een hekel aan reclame, zoals die stem van die vent op TV3, die elke idioot het witgoed van Lefdal aanbeval. Hij pakte een Pepsi Max uit de vitrine, zocht een appel uit op de groente- en fruitafdeling en ging in de rij voor de kassa staan. Hij had honger, maar ijdel als hij was kocht hij altijd maar weinig eten, want hij was veel te bang om aan te komen. Hij was ook een pietje-precies; zijn flatje was ziekelijk netjes. En het rook er pasgeverfd.

De vrouw voor hem in de rij had een irritant zoontje dat aan haar jas hing. Dat joch had allang in bed moeten liggen. Andreas hield niet van luidruchtige kinderen. Door het raam zag hij een donkere bestelwagen langs de stoep rijden en stilhouden. Het portier ging open. De motorrijder van daarstraks kwam langszij om met de bestuurder te praten.

Hij bekeek de kranten in het rek bij de kassa. De *Dagens Næringsliv* kopte dat de Noorse olierijkdom in rook opging. Op de voorpagina van de *Aftenposten* stond 'Bouw nieuw Munch-museum gaat misschien niet door', maar ook een artikel over IS en de vluchtelingenstroom die Europa overspoelde. De VG had belangrijker zaken te melden: 'Waarom ik siliconen heb' en 'Zo krijg je een beter seksleven!'

Het meisje achter de kassa keek naar hem op. Ze glimlachte even. Hij vroeg om sigaretten en kreeg een kaart voor de automaat.

Zijn vader was 's middags langs geweest in zijn flatje. Hij vond het prettig dat zijn zoon alles netjes hield, want dat soort dingen vonden zijn ouders nu eenmaal belangrijk. Het was een klein maar mooi flatje, helemaal wit en met een heleboel glazen op een plank boven het aanrecht. Dat hij zijn school niet had afgemaakt, betekende gezichtsverlies voor zijn ouders. Hij begreep de teleurstelling van zijn moeder wel. *Ze is heus geen snob*. Een verstikkend gevoel van schaamte overviel hem. Zijn ouders waren wantrouwig geweest toen hij bij zijn vorige baan wegging, maar ze wisten niets van de reden. Hij was achttien, volwassen. Waarom was hij nog steeds zo bang voor zijn ouders? Hij was toch geen robot die je kon programmeren?

Hij haalde een pakje sigaretten uit de automaat bij de deur. Toen liep hij naar buiten. Hij bleef even staan in het vierkant van licht dat door de winkelruit op het trottoir viel. De bestelwagen was verdwenen.

Er reed een tram voorbij. Hij stak de straat over, nam grote happen van de appel en gooide het klokhuis in de pot van een nepplant voor de deur van een galerie. Daarna draaide hij de dop van het Pepsi Max-flesje en nam een paar slokken. Hij was moe en misselijk geweest vandaag, tijdens het werken. Gisteren was hij uit geweest met zijn vrienden. Ze waren voor de grap naar de gaybar London Pub gegaan, maar uiteindelijk werden ze doorzien en de deur uit gezet; ze vielen ze door de mand toen ze grijnzend en luidruchtig voor de vijfde keer geld in de jukebox gooiden om Abba's 'Gimme! Gimme! Gimme!' af te spelen. Ze waren geen homo's. Hij kreeg een sms'je. Hij viste zijn mobiel uit zijn binnenzak. Een van zijn vrienden wilde dat hij vanavond weer mee uitging. Hij sloeg de uitnodiging af; hij moest morgen werken.

Andreas liep naar de deur met het krullende smeedwerk voor de ruiten. Hij zag dat de motorrijder weer achter een geparkeerde auto stond. Wachtte hij soms op iemand? Het vizier van zijn helm was nog steeds dicht. Andreas viste zijn sleutel uit zijn broekzak, opende de portiekdeur en ging naar binnen alsof er niets aan de hand was, maar het gevoel van zo-even was terug, veroorzaakt door iets waar hij geen vat op kreeg. Hij had behoefte aan een sigaret voordat hij naar boven ging; in zijn flatje rookte hij natuurlijk niet. Vlak voordat de deur dichtviel, hield de motorrijder hem met beide handen tegen. Later zou Andreas dit moment steeds opnieuw herbeleven: hoe de deur bijna in het slot viel voordat de man hem opensmeet als een cowboy in een saloon. Een seconde lang vulde hij de deuropening, daarna was hij binnen. De klap van de deur die achter hem dichtsloeg, echode door de open portiek naar de aangrenzende binnenplaats en stuiterde tegen de gevels. De huizen rezen hoog op en vormden een schacht rond het gehavende asfalt. Achter een paar ramen brandde licht.

De man bleef voor hem staan. Andreas glimlachte automatisch, maar de sfeer was niet goed. Hij zette zijn colaflesje op de grond, leunde met zijn rug tegen de blauwgrijze lambrisering en stak snel een sigaret in zijn mond. Toen bood hij de man het pakje aan. Het was vijf over tien.

De man schudde zijn hoofd en zette zijn vizier op een kiertje.

‘Kun je me even helpen in de kelder? Er is ingebroken.’ Zijn stem klonk koel en gedempt.

‘Heb je het tegen mij?’ vroeg Andreas.

‘Ik heb je hulp nodig.’ De stem van de man sloeg over – alsof hij net de baard in de keel had – en verraadde zijn nervositeit. De golfplaat achter het fietsenrek, die overdag was uitgezet door de warmte van de zon, was nu bezig weer te krimpen en maakte een tikkend geluid. De lucht was afgekoeld. Er moest ergens een raam openstaan, want de schelle, hysterische lach van een meisje weerklonk over de binnenplaats.

‘Ik ben net verhuisd en woon in een eenkamerflatje. Ik heb geen berging.’ Andreas was maar één keer in de kelder gaan kijken, dus hij wist dat je onderlangs in het gebouw ernaast kon komen. In de gang langs de bergingen stonden glimmende lokdozen met rattengif. De deur naar de kelder bevond zich op de binnenplaats. Hij drukte zijn sigaret uit onder zijn schoenzool en draaide zich om om de trap op te lopen. *Hij woont hier gewoon.* Toen kreeg hij een vuist in zijn rug.

✱

Hij valt met zijn jukbeen tegen de betonnen muur. Zijn benen begeven het. Hij zakt in elkaar en vangt zich zo goed en zo kwaad als het gaat op. Zijn hart slaat over. Hij laat het pakje sigaretten los en stoot het colaflesje om. De motorrijder grijpt hem bij zijn bovenarm en trekt hem omhoog. Dan opent hij met zijn andere hand zijn heuptas en haalt een klein mes tevoorschijn. Andreas vangt er een glimp van op; het mes heeft een vlijmscherp, gebogen lemmet. De man legt een arm om zijn hals en trekt hem met een harde ruk naar achteren. Het houten heft voelt koud aan tegen de dunne huid van zijn keel. De angst legt een strakke knoop in zijn borst. Hij ruikt de scherpe lucht van het motorpak: leer en olie. De man sist dat hij zich stil moet houden en draait zijn arm op zijn rug. Andreas staat op zijn tenen van de pijn. De man brengt de punt van het mes naar zijn nek en duwt hem de binnenplaats op, voorbij de potplanten en de grote boom.

Andreas kijkt omhoog naar het open raam, maar het meisje laat zich niet zien. Hij hoort de echo van zijn eigen stem tegen de muren van de binnenplaats, maar zijn schreeuw was te zacht – krachteloos. ‘Hou je bek,’ zegt de man in zijn kopstem. Andreas wordt naar de kelderdeur geduwd. Hij kan niet helder denken. De muur naast de deur zit vol graffiti; oranje, paarse en zwarte letters. De man trekt de deur open en duwt Andreas de steile houten trap met de vermoldde treden af. Hij struikelt bijna. *Een creep, een gestoorde gek.* De paniek schiet als elektriciteit door zijn lijf. Beneden ruikt het naar aarde, schimmel en cement. Terwijl ze de smerige keldergang inlopen, springen de tl-buizen aan het afbladderende plafond automatisch een voor een aan met een tikkend geluid. De betonnen muren zijn wit uitgeslagen van het zout. De rattenvallen staan op een rij. In het riool van Oslo leven honderdduizenden ratten. Stiekem pakt Andreas zijn mobiel uit zijn zak. Hij houdt zijn armen dicht tegen zijn lijf en pro-

beert een nummer in te toetsen, welk nummer dan ook. Het eerste in zijn telefoonboek – of 112. Op sommige plekken is het plafond zo laag dat ze moeten bukken. Er lopen ronde ventilatiebuizen langs de muur. Langs de hele gang liggen bergingen met wanden van kippengaas, volgestouwd met kartonnen dozen, schemerlampen, fietsen en ski's.

Het klamme zweet staat Andreas in de handen en hij laat zijn mobiel op de grond vallen. De motorrijder plant een voet in Andreas' onderrug, duwt hem vooruit en geeft een schop tegen de mobiel, zodat die onder het kippengaas door een berging in schuift. Andreas heeft geen overbodige apps op zijn iPhone: geen Twitter, geen shopping, geen gps. Hij heeft al zijn apps moeten verwijderen. Ze komen bij een grijs geverfde ijzeren deur met een hendel. De man trekt de hendel omlaag en de deur zwaait langzaam open. De scharnieren piepen. Hij duwt Andreas het donker in. Een laag mufte kelderlucht dringt de ruimte binnen, waarna de deur met een zware klap dichtvalt.

*

Andreas zocht koortsachtig naar een lichtknopje. Hij kreeg schrammen op zijn vingers van de oneffenheden in de muur. Zijn hoofd zoemde als een energiecentrale. Hij struikelde bijna over iets wat op de grond stond, maar wist overeind te blijven. Hij vond een knopje en deed het licht aan. Het was een schuilkelder. Er stond niets in, behalve twee lege kisten, vlak achter de deur. De ruimte was ongeveer vijftien vierkante meter groot. Het gebouw was van 1887, wist hij, maar de schuilkelder zag eruit alsof hij kortgeleden gerenoveerd was. Door de ijzeren deur heen hoorde hij verderop in de keldergang het gedempte geluid van zijn ringtone. Zijn blik bleef even hangen bij de digitale cijfers op zijn horloge. Het was 22.30.09 uur.

In een flits wist hij het weer: er was vannacht een auto voorbijgereden toen ze vanaf de London Pub door de Rosenkrantz' gate naar huis liepen. Er hadden twee mannen in gezeten met motorhelmen op. Hij had meerdere keren over zijn schouder gekeken, als een meisje, omdat hij het gevoel had dat er iemand achter hem aan kwam. Het geheugen was verbonden met de hippocampus, een gedeelte van de temporale kwab; dat was het laatste wat hij bij biologie had geleerd voordat hij van school was gegaan. Hij had biologie leuk gevonden.

De herinnering drong door tot zijn bewustzijn als iets zwarts. Diezelfde bestelwagen had daarstraks voor de supermarkt gestaan. Hij probeer-

de te schreeuwen, maar er kwam geen geluid uit zijn keel. Alles in hem schreeuwde, maar het bleef stil. Toen hij klein was, had hij astronaut willen worden. Hoog boven de aarde zweven, met het land en de zee als groene en blauwe vlekken onder hem. In de leegte zijn, ver weg. En nu was hij h  r. Een leiding die vanuit het plafond langs de muur liep, suisde. Dat was het enige geluid dat hij hoorde. Boven de deur hingen zandkleurige dode spinnen in een web. Dit soort deuren had geen slot. Dat was het hele idee. Stond de man er nog? Andreas legde zijn hand op de zware ijzeren hendel en drukte hem langzaam omlaag.

Marian legde houtblokken in de ronde gietijzeren kachel en stak ze aan. Het gesprek met Cato had haar van haar stuk gebracht. De kachel stond tegen de muur, bij de metalen trap naar de slaapkamer in de toren. Hij was hoog en aan de bovenkant versierd met punten, alsof hij een kroon droeg. Sinds het incident waren haar sensitiviteit en reukzin scherper. Ze hield niet van open vuur – ze brandde niet eens meer kaarsen. Eigenlijk zou ze in een stenen huis moeten wonen en niet in een van de oudste houten huizen van Oslo, maar ze had de woning in het drakenhuis gekocht om aan haar verleden te ontsnappen. Hier was ze opnieuw begonnen.

Heel Noorwegen wist van de zesjarige die in 2001 verdwenen was. Ze zag het blonde meisje met de blauwe ogen zo voor zich. De foto van Thona had sinds de verdwijning rondgezworven door alle media. Marian had bijna het gevoel dat ze haar kende. Als ze het zich goed herinnerde, speelde het meisje vlak voor haar verdwijning met een ander meisje van dezelfde leeftijd op het volkstuinencomplex.

De warmte van de vlammen sloeg tegen haar hand. In een flits kwam het incident haar weer voor de geest: het gebrom van de ovenventilator, de warmte die als een dikke, verstikkende deken over haar gezicht lag. Grijszwarte rook die over haar heen rolde. Hoe haar gehoor het begaf en haar longen gevuld werden met de verzengende rook, waarna alles verdween in een wit licht.

Ze sloeg het deurtje van de kachel dicht en keek op naar het torendak, hoog boven haar, als het dak van een kerktoeren. De steile metalen trap was haast een ladder.

De woning had nauwelijks tussenmuren; er waren alleen een grote kamer, een smaakvolle eiken keuken, een pas gerenoveerde badkamer en een hal. De grote geloogde eettafel had ze overgenomen, maar de zachte beige bank was nieuw. Aan de muren hingen posters in lichte kleuren.

Ze pakte een doosje eieren uit de koelkast. Verder stond er weinig in; ze moest eigenlijk gevarieerder eten. En eieren hoorden niet in de koelkast.

Ze keek door het raam aan het uiteinde van het aanrecht naar de donkere tuin. De houten vloer was koud onder haar voeten. Vanuit de woning naast de hare hoorde ze muziek en stemmen. De kunstenaar had weer eens bezoek. Hij was echt een mensenmens. Soms stond hij op zijn balkon te fluiten. Ze wilde hem niet leren kennen en de oude dame op de begane grond evenmin.

Ze bakte een omelet. Cato begreep niet hoe slecht ze eraan toe was. Ze had veel geslapen en veel gelezen. Zolang ze geen mensen om zich heen had, ging alles prima. Zoals de Nieuw-Zeelandse schrijfster Janet Frame het verwoordde: 'Op alle deuren die naar en uit de wereld leiden, heb ik waarschuwborden aangebracht en lijsten met veiligheidsmaatregelen die in uiterste nood moeten worden getroffen.' Zo voelde het, en dat was geen goed gevoel. Cato had gevraagd of ze nog steeds dronk. Hij wond nooit ergens doekjes om. Ze antwoordde van niet, maar dat was natuurlijk een leugen. Tegen de fysieke pijn slikte ze Vicodin – ze kende de namen van de meeste pijnstillers – maar het was riskant om je over te geven aan gevoelloosheid. De alcohol was nog steeds een veel te goede vriend en die vriendschap was de laatste tijd nog hechter geworden, als excuus voor alles wat er was gebeurd en alles wat ze moest doorstaan. Ook dat paste in een slechte misdaadfilm: een drankverslaafde, mislukte vrouwelijke rechercheur.

In detectiveromans hadden rechercheurs zelden een gezin, in elk geval geen kinderen. Kinderen waren zwakke, kwetsbare schepsels die veel te veel bescherming nodig hadden. Misschien was het dom geweest dat ze die coldcaseklus niet had aangenomen. Wat als haar politielegitimatie werd ingenomen?

★

In de gang naast de bergingen stond een andere man. Dat kon een goed of een slecht teken zijn. Hij was klein en tenger en droeg ook een leren pak, maar had geen helm op. Hij was rond de vijftig en had donker, dun haar met diepe inhammen en een spits gezicht met dicht bij elkaar staande ogen en donkere wimpers.

'Wat willen jullie van me?' Andreas herkende zijn eigen stem niet. 'Waar is die ander?'

De man gaf geen antwoord, maar hief zijn hand op en richtte een pistool op Andreas. Was het een echt wapen? Het zag er echt uit. De man deed

hem denken aan Hannibal Lecter uit *The Silence of the Lambs*. Zijn kaakspieren waren gespannen. De huid rond zijn neus stond strak. Woede, dacht Andreas.

De man deed een stap achteruit en stak plotseling met zijn andere hand een spuitbus naar voren. Hij opende zijn mond in een soort grimas en Andreas zag een rij kleine tanden. De man drukte de spuitkop in. Instinctief bracht Andreas zijn handen naar zijn mond. Het middel rook chemisch. Er kwam een droge snik over zijn lippen en hij werd misselijk en duizelig. Hij begreep meteen wat het was: gas, het soort gas dat in Spanje werd gebruikt bij overvallen op vakantiehuisjes en campers. Het voelde alsof de grond onder zijn voeten verdween. Een hoge piep vulde zijn hoofd en een paar tellen lang werd het hem zwart voor de ogen. Maar hij bleef overeind.

De motorrijder stopte de spuitbus terug in de zak van zijn leren pak. Het wapen legde hij op de grond. Uit zijn andere zak viste hij een rol ducttape. Andreas was willoos. Hij wankelde. De man trok zijn handen achter zijn rug en omwikkelde zijn polsen vlug met tape. Toen plakte hij tape over Andreas' mond en rond de onderkant van zijn hoofd. De lijm trok aan zijn haarwortels. De man pakte het pistool weer op. 'Lopen!' zei hij en wees de gang in.

Door een openstaande deur kwam frisse lucht de kelder in. Een steile trap leidde naar de binnenplaats van het appartementencomplex naast het zijne, aan de andere kant van de schutting. Andreas struikelde en viel met zijn adamsappel tegen een van de traptreden. Zijn gezichtsvermogen begaf het een ogenblik en hij voelde bloed door zijn keel lopen.

*

De badkamer was pas gerenoveerd en betegeld met beige en bruin mozaiek. Het raam bood uitzicht op de dakrand, die versierd was met op kant lijkend houtsnijwerk. Het licht uit de badkamer accentueerde de versieringen.

Ze poetste haar tanden en spoelde twee pijnstillers weg met een scheutje gin uit de fles die ze bewaarde in de badkamerkast, waarna ze zich uitkleedde. Er trok een pijnscheut door haar heen toen ze haar armen ophief om haar trui uit te trekken. Het litteken van de brandwond trok en deed zeer. Dat zou altijd zo blijven. Ze was hard op weg om een arbeidsongeschikte stumper te worden. Ze smeed wat kleren in de wasmachine, maar zette het

ding niet aan. Als werken aan een of andere stomme onopgeloste zaak haar redding kon betekenen, moest ze dat misschien toch maar doen. Als haar hoofd en haar littekens te veel pijn gingen doen, kon ze zichzelf altijd nog volstoppen met pijnstillers.

Marian klopte op haar dij en droeg Birka de metalen trap op naar de torenkamer. Tussen de vloer en het schuine torendak bevond zich een lange, lage inbouwkast. Daar bewaarde Marian kleren, kartonnen dozen met dekens en het oude kopieerapparaat dat ze had gekregen van een secretaresse van de afdeling Gewelddelicten. De kast moest oorspronkelijk een ruimte zijn geweest die naar de kruipzolder leidde, maar nu zat er een houten achterwand in. Ze vond het eigenlijk geen prettig idee dat je van buitenaf haar slaapkamer in kon komen.

Haar bed was anderhalve meter breed. Ze hielp de boxer erin. De meeste mensen vonden huisdieren in bed smerig. De hond nam natuurlijk weleens wat mee naar binnen – steentjes, viezigheid, zand of insecten – maar dat kon haar niet zo veel schelen en bovendien werd ze altijd rustig als de hond bij haar was. 's Nachts jankte Birka vaak, alsof ze pijn had. Ze droomde dan zo diep dat Marian haar moest schoppen om haar wakker te krijgen. Ze merkte dat ze haar steeds vaker 'haar' begon te noemen. 'Time to Say Goodbye'. Toen het nummer laatst gedraaid werd op Radio P4 had ze zich zo onbehaaglijk gevoeld dat het zweet langs haar nek liep.

6

De eerste man stond te wachten achter een vuilcontainer, met boven zijn hoofd het zwakke licht van een buitenlamp. De bestelwagen die Andreas bij de supermarkt had gezien, stond klaar met de achterdeuren open. Aan de hemel flonkerden sterren. De maan scheen. Andreas draaide zich vlug om en keek over de schutting naar zijn eigen binnenplaats. Het raam dat daarstraks nog open had gestaan was nu dicht. De mannen duwden hem het busje in. Doordat zijn handen vastgetapet waren, kon hij zich niet opvangen. Hij viel plat op zijn neus en de pijn schoot door zijn voorhoofd zijn schedel in. Ze grepen zijn benen, bogen zijn knieën en schoven hem helemaal naar binnen. Toen gooiden ze de deuren dicht. In een paar seconden was het gebeurd. Hij zou dit niet overleven.

✱

Misschien lag haar legitimatiebewijs in een van de kartonnen dozen op zolder. Marian stond weer op, liep naar beneden en kleepte zich aan. Om op de zolder te komen, moest ze boven in het trappenhuis de zoldertrap op naar een vierkante deur met een hangslot.

Ze stond even te hannesen met het slot en toen ze de deur eindelijk open wist te krijgen, piepten de scharnieren. Het rook er naar schimmel en bederf; zodra ze binnenkwam sloeg de stank haar tegemoet. Ze deed het kale peertje aan het plafond aan, zodat het grijze houtwerk spaarzaam verlicht werd. De deur liet ze openstaan. Je moest er kruipen, zo laag was het dak aan de zijkanten. Alleen in het midden van de stoffige plankenvloer kon ze rechtop staan, maar de doos die ze zocht stond helemaal aan de zijkant, waar het dak de vloer raakte.

Langs de dakrand zaten grote scheuren in de houten constructie, waar koude tocht doorheen kwam. De oneffen vloer voelde ruw aan onder haar handpalmen en er lag zo veel viezigheid dat de ruimte vrijwel ongeschikt was voor opslag. Helemaal achterin zag ze een zwaluwnest van klei en stro, oud en verlaten.

De kunstenaar had aan zijn kant een paar dozen met mortel en kit neergezet. Ze had hem gegoogeld. Hij maakte beelden, de meeste klein, sommige vrij groot. Het waren vooral mensfiguren. Zelf had Marian drie plastic boxen met oude kleren op zolder staan en een doos vol papieren. Ze schoof een rol isolatiemateriaal opzij, tilde het deksel van de doos, ging zitten en haalde de papieren eruit. Haar legitimatie vond ze niet; er zat een opvallend koord aan dat ze niet zag liggen. De kaart was toch verlopen en moest hoe dan ook vernieuwd worden.

Ze deed het deksel weer op de doos en kroop terug naar de deur. In het midden van de zolder lagen hoopjes houtmolm die uit de aangevreten balken kwamen. Verspreid door de ruimte lagen doorschijnende vleugeltjes van dode insecten. Telkens als de wind binnendrong door de kieren, cirkelden ze in het rond.

✱

Als hij zijn hoofd optilde, kon hij lange strepen licht van auto's en winkelruiten langs zien glijden. Het licht van een koplamp viel door de dubbele achterraut. Andreas ving een glimp op van de achterligger – een verwrongen en uitvergroot beeld: de helm van de stevige man, die op zijn motor vlak achter het busje reed.

Er hing een onaangename lucht in het busje, een stank als van rottend vlees. Zijn misselijkheid nam toe, maar als hij nu overgaf zou hij stikken. Het bloed liep nog steeds door zijn keel. Voordat hij daarstraks naar de winkel was gegaan, had hij een fish gape-selfie op zijn Facebookpagina gepost en een bericht gelijkt van twee graffitikunstenaars die een grote Mickey Mouse op een muur hadden gespoten. Andreas probeerde de route die ze reden te volgen. De bestelwagen had twee stoelen en een laadruimte, met daartussen een hondennet. Elke keer dat de bestuurder een bocht maakte, trok er een pijnscheut door zijn hoofd. Wat zouden zijn ouders denken? Wanneer zouden ze hem opgeven als vermist? Hij werd morgenvroeg om acht uur bij de sportzaak verwacht. Daar zouden ze hem de eerste dagen niet missen, ze zouden gewoon denken dat hij een loser was die 'm peerde.

Het busje hield stil. Er ratelde een tram voorbij. Toen reden ze verder. De man draaide zich om: 'Ik zal eens even een muziekje opzetten.' Zijn stem had een metalige, onnatuurlijke klank, alsof hij een pop was. Hij stuntelde

wat met een cd en wist hem uiteindelijk in de cd-speler te krijgen. Er klonk zware muziek. ‘Vivaldi. Maar daar heb je vast nog nooit van gehoord,’ zei hij neerbuigend.

Het was verschrikkelijke muziek. Met behulp van zijn tong wist Andreas een deel van de tape van zijn mond te krijgen, zodat die alleen nog aan zijn onderlip hing. Op hetzelfde moment kwam er een luide hik over zijn lippen, als van een baby die net gestopt was met huilen.

‘Weet je wat ik nou zo mooi vind?’ De man wachtte natuurlijk niet op antwoord. ‘Deze muziek gaat terug in de tijd en begeleidt het verleden. Niet het verre verleden, maar de gebeurtenissen in ons eigen leven.’

✱

Na het bezoekje aan de kruipzolder had ze haar handen gewassen en haar broek in de wasmand gestopt. Ze was weer naar bed gegaan en zat in haar nachthemd omhoog te kijken naar het torendak met de kleine ruitjes. De toren had een ingenieuze dakconstructie. Hout kon achthonderd jaar goed blijven en was een natuurlijk en regenererend materiaal. Hiervandaan had ze uitzicht in alle windrichtingen, alsof haar bed een schip op zee was. Als het maanlicht naar binnen scheen, zoals nu, wierpen de schaduwen van de raamroeden kruizen op het dekbed en de vloer. De hemel was bezaaid met sterren, als vingerafdrukken. Ze dacht aan het eigenaardige feit dat sommige sterren aan de hemel eigenlijk allang dood waren. Ze ving een glimp op van een visioen, fragmentarisch en koud. Vijftien jaar geleden was er een kind verdwenen van een volkstuinencomplex midden in Oslo. Stel dat het meisje nog leefde? Op haar nachtkastje lag een stapel boeken. Marian keek op haar wekker. Het was even over half twaalf. Ze stuurde een sms naar Cato: *Ik neem je klusje aan.*

✱

Ze bevonden zich in het verkeer rond het centraal station. De chauffeur remde en sloeg af naar links, waar de weg omlaag helde. Andreas zag de Barcodegebouwen voorbijkomen. Toen ze de tunnel inreden die onder het operahuis door liep, boog hij zijn hoofd en beet in de mouw van zijn jack om het niet uit te schreeuwen. Zijn hartslag steeg. De geluiden van buiten veranderden van klank en werden versterkt door de stenen wanden. Hij

voelde de luchtdruk veranderen. De bestuurder maakte snelheid, in de richting van vliegveld Gardermoen. Hoog boven Andreas trok de straatverlichting in flitsen voorbij.